

& origo totius grē. Cui⁹ figura p̄cessit q̄ndo māna deus pluit in deserto. Vñ panem āgelozum manducauit homo. Dñs igitur ihesus ad inuisibilia paterne maiestatis migraturus celebrato cum discipulis tipico pascha . quidam memorabile eis cōmendare uolens . sub specie panis et uini corpus et sanguinē suum eis tradidit . ut ostenderet legis ueteris sacramēta inter que p̄cipuū erat agni paschalis sacrificium ī morte sua terminari ac noue legis sacramenta substitui in quibus excellit misterium eucharistie. Ideo & post alia dedit ut hoc unū arcius memorie discipulozū infigeret . & ab ecclesia deinceps frequentaret̄ . Sed non exinde disciplinā sanxit ī posterū ut post alios cibos sumat̄ . sed potius a ieiuniis sumi oportet sicut apostolus docet . ut singulari reuerencia diiudicetur id ē discernat̄ ab aliis cibis quod dñs disponendū reliquit . Sub alia autē specie sumendū instituit . ut fides haberet meritum que est de hiis que non uident̄ . Et etiam ne abhorret̄ aim⁹ quod cerneret oculus . quia nō habem⁹ in usu carnē crudam & sanguinem comedere . Panis enī ad carnē refertur . uinū ad aiām . quia uinū opatur sanguinē in quo sedes aiē a phisicis eē ostenditur . Ideo ergo in duabus speciebus celebrat̄ . ut aiām & carnis susceptio in xp̄o . et utriusq; in nobis liberatio significetur . quia caro xp̄i p̄ salute copis . sanguis uero ei pro aiā nra offert̄ . Sub utraq; tñ ip̄e sumit̄ totus xp̄us . nec pl⁹ sub utraq; nec min⁹ sub altera tñ sumit̄ . tamē nō fit cōuersio panis nisi in carnē . nec uini nisi ī sanguinem . Nec debēt dici duo sacramenta sed unū quia sub utraq; specie uinū & idem sumitur . Nec iterat̄ sacramentū . quia bñdictio non repetitur . Aqua uero admiscenda est uino quia aqua significat populū qui per xp̄i passionē redempt⁹ est . Cum igit̄ in calice uino aq̄ miscetur . xp̄o populus adunetur & credencium plebs ei copulat̄ in quē credit . Quibusdā etiā auctoritatis colligit̄ q̄ crist⁹ uinum aqua mixtū dedit discipulis . Si quis tñ non intendēs introducere heresim obliuione uel ignoācia aq̄m p̄termisit . non uidet̄ esse irritū sacramentū . Nam grecoz ecclesia non apponē aquā dicit̄ . Apponenda est uero in tam pura q̄ntitate q̄ possit absorberi a uino . quia xp̄us non mutatur in eccliam . sed ecclesia mutat̄ in cristum . ¶ .XXX. ¶ DE-FORMA-ET-RE-SACRAMENTI

Forma ergo panis uel CRAMENTI uini que ibi uidetur sacramentum ē id est sacre rei signū . Huius autē sacramenti gemia est res contenta sc; & significata . Res contenta est caro xp̄i quā de uirgine traxit . & sanguis quē pro nobis fudit . Res significata & non contenta est unitas ecclesie . Sunt igit̄ tria distinguēda hic . Sacramentū & non res . est sp̄s uisibilis sc; panis et uini . Sacramentū & res . est caro xp̄i . pp̄ria et sanguis . Res uero & non sacramentum . mistica eius caro . Porro species illa uisibilis sacramē

tum est gemie rei . quia utramq; significat & utriusq; similitudinē gerit exp̄ssam . Nam sic panis p̄ ceteris cibis corpus reficit & sustentat & uinū hoīem letificat atq; inebriat . sic caro xp̄i interiorē hoīem plus ceteris graciis . Et sicut ex multis granis efficit̄ unus panis . ex pluribus uuis uinum confluē in unū . sic ex multis fidelū p̄sonis unica ecclesia cōstat . Vñ apostolus . Vnus panis & unū corpus multi sumus . Ad hoc etiam est similitudo . q̄a sicut panis triticeus ex purissimis granis constat . ita corp⁹ xp̄i uerū quod traxit de uirgine ex purissimis membris purificatis op̄acōne sp̄s sancti . Et sicut uinū ex pluribus uuis cōstat ita sanguis xp̄i ex purissimis sanguinibus . Ita & societas ecclesiastica ex multis p̄sonis a crimiali macula liberis consistit . In cuius rei tipo facta est archa dñi de lignis sethim que sunt imputribilia . Forma panis dicit̄ habere cū corp⁹ xp̄i similitudinē non gracia sui sed grā panis cuius fuit forma . Efficit autē quod figurat . Vñ enī recipientē xp̄i corp⁹ mistico Efficit autē non per modum cause efficientis sed per modum materie . Sicut enī in alio liquore q̄ in aqua non dat̄ bap̄tismus . ita sub alia forma q̄ sub ista non dat̄ corp⁹ cristi . Licet autē significatū melius sit & dignius q̄ significans tñ hic habz calūpniam . unitas eccleie dignior est q̄ corpus xp̄i . quia corpus xp̄i habet dignitatē q̄ndam . sc; quod est unicitū uerbo quod nullam habet compacōem ad dignitatem aliquā ecclesie . Hec autē uera est ecclesia siue unitas ecclesie melior est q̄ corp⁹ xp̄i . Hec ē falsa . minus bonū non facit maius bonum . quia q̄nq; intelligit̄ facere p̄ modū cause materialis . Aqua enī bap̄tismi min⁹ bona ē q̄ mundicia aiē . facit tamē per modū sacram̄ti & materie mundiciā aiē . Similiter corpus xp̄i p̄ modū sacramenti & materie facit unitatem ecclesie & purificat et mundificat . sed per modū cause efficientis solus deus mundat & dimittit peccata . ¶ .XXXI. ¶ DE-TRANS-SUBSTANCIAZIONE-PANIS-ET-VINI.

Dicit autē sacerdotes conficere corp⁹ xp̄i & sanguinem . quia eoz misterio substantia panis fit caro . & substantia uini fit sanguis xp̄i . Nec tamē aliquid additur corp⁹ & sanguini . nec augetur corp⁹ ul' sanguis xp̄i . Nec concedit̄ q̄ substantia panis aliq̄ sit caro xp̄i & sic fiat caro xp̄i sicut farina facta est panis . et aqua facta est uinū . nec tñ dicitur . farina est panis . & aq̄ est uinū . nec dicim⁹ panē uel uinum eē materiā corp⁹ ul' sanguis dñi . quia non de ea materia format̄ corpus sed ip̄a formatur ī illud & efficit̄ illud . Dicit autē damascen⁹ q̄ ex operacōe sp̄s sancti fit ille trāsitus sicut et ocep̄cō dei itaq; panis uere transit in corpus xp̄i . Vñ omēs locutiones que significant transitum concedende sunt . sicut hec panis transit ī corpus xp̄i . uel transfer̄ . uel transubstantiat̄ . uel mutat̄ . uel panis fit corp⁹ cristi . Et oēs ille negāde sunt